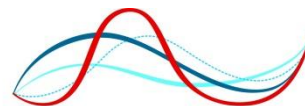

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

Indeksi cijena outputa uslužnih djelatnosti

za 2018.

Organizacijska jedinica: Služba statistike usluga
Priredila: Sanda Colić

Svibanj 2019.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Osnovna svrha SPPI istraživanja jest mjerenje dinamike kretanja cijena koje odražavaju uvjete ponude i potražnje na tržištu usluga. Podaci dobiveni ovim istraživanjima ponajprije se koriste kao deflatori za pretvorbu vrijednosti outputa usluga u mjere obujma, a služe i za makroekonomske analize. Rezultati istraživanja također se mogu koristiti za usporedbu prosječnih kretanja cijena sa sličnim poslovnim subjektima te za analizu drugih aspekata poslovanja (troškovi, produktivnost, za izradu eskalacijske klauzule u ugovoru itd.).

Cilj istraživanja jest pratiti cijene usluga koje su za izabrana poduzeća bitne u smislu učestalosti izvođenja ili s vrijednosnoga gledišta. Jedan od kriterija također je i to da je izvršenu uslugu (u jednakom obliku i obujmu) moguće pružati tijekom duljeg razdoblja (danas i ubuduće).

- Izvještajno razdoblje

Tromjesečje

- Pravna osnova

Na europskoj razini:

- Uredba Savjeta br. 1165/98/EC od 19. lipnja 1998. o kratkoročnim poslovnim statistikama
- Uredba Europskog parlamenta i Savjeta (EC) br. 1158/2005 od 6. srpnja 2005. o izmjenama Uredbe Savjeta br. 1165/98 o kratkoročnim poslovnim statistikama
- Uredba Komisije br. 588/2001/EC od 26. ožujka 2001. kojom se provodi Uredba Savjeta br. 1165/98 o kratkoročnim poslovnim statistikama
- Metodologija za razvoj indeksa cijena usluga pri pružateljima usluga, Tema: Industrija, trgovina i usluge, ISSN 1725-0099, Europska komisija, OECD, Luxembourg, 2005.)
- Metodologija za razvoj indeksa cijena usluga pri pružateljima usluga, Tema: Industrija, trgovina i usluge, ISSN 1725-0099, Europska komisija, OECD, Luxembourg, 2014.)
- Uredba (EZ) br. 1893/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. prosinca 2006. o uspostavljanju Statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti – NACE Rev. 2 i izmjenama Uredbe Vijeća (EEZ) br. 3037/90 i nekih uredbi EZ-a o određenim statističkim područjima

Na nacionalnoj razini pravna osnova za provođenje istraživanja jesu:

- Zakon o službenoj statistici (NN, br. 103/03., 75/09., 59/12. i 12/13. – pročišćeni tekst)
- Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

Kazne za nedavanje ili davanje nepotpunih ili netočnih podataka određene su zakonom, ali se zasad ne primjenjuju u praksi.

Metodološku osnovu čine propisi Eurostata i nacionalni propisi.

- Sustav klasifikacije

Nacionalna klasifikacija djelatnosti 2007. – NKD 2007.

Klasifikacija proizvoda po djelatnostima Republike Hrvatske 2008. – KPD 2008.

- Koncepti i definicije

SPPI istraživanjem dobivaju se informacije o dvjema ključnim varijablama: cijenama outputa i prometu.

Cijena outputa jest transakcijska cijena, tj. cijena izvršene usluge koju je poslovni subjekt ("proizvođač", tj. pružatelj usluge) postigao na tržištu. Cijena uključuje primljene poticaje, ali isključuje plaćeni porez, dane popuste i rabate. Cijena za određeno tromjesečje jest prosječna cijena u tom tromjesečju ili cijena prikupljena na određen dan/tjedan u tromjesečju.

Promet je vrijednost svih roba i usluga prodanih na tržištu u tromjesečju, bez obzira na to jesu li naplaćene ili ne. Porez na dodanu vrijednost izuzet je. Izvještajne jedinice u prvom tromjesečju tekuće godine daju podatke o ukupnom prometu u prethodnoj godini, prometu od promatrane djelatnosti u prethodnoj godini te strukturi prometa prethodne godine promatrane djelatnosti po grupama usluga. Struktura prometa koristi se kao ponder u izračunu indeksa.

- Statističke jedinice

Jedinice promatranja jesu pravne i fizičke osobe koje imaju registriranu glavnu ili sporednu promatranu djelatnost u Statističkome poslovnom registru.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

Ciljana statistička populacija jesu aktivne pravne i fizičke osobe koje u Statističkome poslovnom registru kao glavnu ili sporednu djelatnost imaju registriranu djelatnost koja je predmet istraživanja (djelatnosti su predložene u STS regulativi, Dodatku D pod točkom 3.3.). Uz Statistički poslovni registar koriste se i drugi izvori za ažuriranje populacije kao što su Statistika transporta (za djelatnosti H51, H53, H521, H5224 i H502 prema NKD-u 2007.), službeni popisi odvjetnika i bilježnika dobiveni od Hrvatske javnobilježničke komore i Hrvatske odvjetničke komore (za djelatnost M691 prema NKD-u 2007.) ili popis revizora dobiven od Hrvatske revizorske komore (za djelatnost M692 prema NKD-u 2007.).

U slučaju djelatnosti J61 prema NKD-u 2007. Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (HAKOM) određuje populaciju.

Djelatnosti koje su predmet istraživanja razvrstane prema NKD-u 2007. jesu:

- H494 Cestovni prijevoz robe i usluge preseljenja
- H501 Pomorski i obalni prijevoz putnika
- H502 Pomorski i obalni prijevoz robe
- H51 Zračni prijevoz
- H521 Skladištenje robe
- H5224 Prekrcaj tereta
- H531 Djelatnosti pružanja univerzalnih poštanskih usluga
- J58 Izdavačke djelatnosti
- J61 Telekomunikacije
- J62 Računalno programiranje, savjetovanje i djelatnosti povezane s njima
- J63 Informacijske uslužne djelatnosti
- M691 Pravne djelatnosti
- M692 Računovodstvene, knjigovodstvene i revizijske djelatnosti; porezno savjetovanje
- M702 Usluge savjetovanja u vezi s poslovanjem i ostalim upravljanjem

- M711 Arhitektonske djelatnosti i inženjerstvo te s njima povezano tehničko savjetovanje
- M731 Promidžba (reklama i propaganda)
- M732 Istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja
- N78 Djelatnosti zapošljavanja
- N79 Putničke agencije, organizatori putovanja (turoperatori) i ostale rezervacijske usluge te djelatnosti povezane s njim
- N80 Zaštitne i istražne djelatnosti
- N812 Djelatnosti čišćenja.

U ukupnoj populaciji 2018. nalazi se oko 22 000 jedinica.

U uzorku se nalazi oko 1 400 jedinica.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Korisnici rezultata SPPI istraživanja mogu biti:

- javni sektor: Vlada, Hrvatska narodna banka, Hrvatska gospodarska komora i njezine udruge, ostale vladine institucije i organizacije
- poslovni sektor: pravne osobe (poduzeća i obrtnici), neprofitne organizacije
- znanstveni, istraživački i obrazovni sektor: istraživačke institucije, sveučilišta i ostale obrazovne institucije
- privatni sektor (stanovništvo)
- mediji.

Interni korisnici: - Služba nacionalnih računa
- Služba strukturnih poslovnih statistika
- Služba statistike usluga
- Služba statistike cijena

1.1.1 Potrebe korisnika

Ovi indeksi mjere promjene cijena usluga u djelatnosti koje su predmet istraživanja. Državni zavod za statistiku koristi se ovim indeksima kao deflatorima za mjerenje obujma navedenih djelatnosti u Republici Hrvatskoj i za određivanje doprinosa ovih usluga u BDP-u Republike Hrvatske. Ovi se indeksi mogu koristiti za usporedbu kretanja cijena pojedinih sličnih poduzeća i analizirati drugi aspekti uspješnosti poslovanja (troškovi, produktivnost, izrada eskalacijske klauzule u ugovorima).

1.1.2 Zadovoljstvo korisnika

Nije raspoloživo.

1.2. Potpunost podataka

Prema trenutno važećem propisu za kratkoročne statistike još uvijek dvije djelatnosti nisu obuhvaćene ovim istraživanjima (H532 Ostale poštanske i kurirske djelatnosti i M712 Tehničko testiranje i analize). SPPI za neke uslužne djelatnosti još su u eksperimentalnoj fazi i nisu spremni za objavljivanje. Svi ostali podaci SPPI istraživanja redovito se objavljuju i dostavljaju u Eurostat.

1.2.1 Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka jest 94%.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Uzoračke pogreške moguće je izračunati za istraživanja u djelatnostima koje se biraju metodom slučajnog uzorka. SPPI Istraživanja koja se temelje na metodi slučajnog uzorka jesu za sljedeće uslužne djelatnosti:

H494
M691
M692
M702
M711
M731.

Budući da se ti uzorci biraju jednostavnom metodom u Excel-obliku, trenutačno nije moguće izračunati uzoračku pogrešku.

Ostale djelatnosti imaju cut-off uzorak ili popis.

2.1.1 Pokazatelji uzoračke pogreške

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.1.2 Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2. Neuzoračka pogreška

Neuzoračke pogreške mogu se pojaviti iz mnogo razloga kao što su nepravilnosti okvira, pogrešno razvrstavanje jedinica u uzorku, nepravilnosti kod odabira jedinica u uzorak, pogreške u prikupljanju podataka koje proizlaze iz nerazumijevanja, pristranosti, zanemarivanja ili neiskrenosti istraživača ili izvještajne jedinice, pogreške u obradi podataka itd.

2.2.1 Pogreška obuhvata

Uzorak se bira iz populacije dobivene iz Statističkoga poslovnog registra, a za neke djelatnosti nadopunjuje se i iz alternativnih izvora. Do pogreške obuhvata može doći ako su se u uzorku našle jedinice koje svojom djelatnošću ne pripadaju istraživanju ili su prestale s poslovanjem, a taj podatak nije zabilježen u Statističkome poslovnom registru ili drugom izvoru. Svaka takva informacija koja se naknadno dobije od izvještajnih jedinica u toku istraživanja prosljeđuje se Službi statističkoga poslovnog registra.

Pogreška nadobuhvata definira se kao omjer broja jedinica koje ne pripadaju ciljanoj populaciji i broja svih jedinica uključenih u istraživanje. Jedinice za koje se smatra da ne pripadaju ciljanoj populaciji jesu neaktivne jedinice, jedinice koje se ne bave djelatnošću koja je predmet istraživanja, u mirovanju su ili stečaju ili iz nekoga drugog razloga zbog kojeg jedinice ne mogu biti uključene u istraživanje. Kako bismo znali koje je stanje jedinice, koristimo se kodifikacijom, tj. statusima.

Statusi:

- 0 - posluje, odbio dostaviti izvještaj
- 1 - posluje, dostavio izvještaj
- 2 - ne posluje, prestao s radom
- 3 - ne obavlja niti jednu uslužnu djelatnost
- 4 - u mirovanju
- 5 - u stečaju, likvidaciji
- 6 - neisporučeni obrazac
- 7 - ne obavlja registriranu nego neku drugu uslužnu djelatnost
- 8 - proračunski korisnici
- 9 - organizacijske promjene (spajanja, razdvajanja i sl.)

2.2.2 Stopa nadobuhvata

Stopa nadobuhvata jest 22,7%.

2.2.3 Pogreške mjerenja

Kako bi se uočile pogreške unesenih podataka u aplikaciju, ugrađene su LRK kontrole. Te kontrole prikazuju one podatke koji ih ne zadovoljavaju, a odnose se na:

- premali iskazani promet u odnosu na veličinu izvještajne jedinice
- veliku razliku prometa iskazanog na obrascu u odnosu na onaj dobiven iz administrativnog izvora
- iskazanu cijenu koja je izvan prihvatljiva raspona
- velike razlike u cijeni u odnosu na prethodno razdoblje
- itd.

Također se pozornost stavlja i na provjeru promjena cijena. Ako izvještajna jedinica unese cijenu koja se razlikuje od cijene iz prethodnog tromjesečja, tada ona mora odabrati jedan od ponuđenih razloga promjene cijene.

Šifra Razlozi promjene cijene i nedostatka cijena

1	novi cjenik
2	potražnja premašuje ponudu
3	ponuda premašuje potražnju
4	popust
5	prekid popusta
6	promjena u troškovima utjecala je na cijenu
7	drugi razlozi promjene cijene
8	usluga se privremeno ne obavlja
9	usluga se više ne nudi
10	nova/nadomjesna usluga
11	tečajne razlike

Ako izvještajna jedinica navede razlog promjene "7 drugi razlozi promjene cijene", potrebno je utvrditi da li je doista došlo do promjene cijene ili je samo bila riječ o promjeni kvalitete.

2.2.4 Pogreška neodgovora

Stopa neodgovora jedinica

Stopa neodgovora jedinica računa se kao omjer broja jedinica koje nisu odgovorile i ukupnog broja valjanih jedinica (neutežena stopa). Promet od djelatnosti koristi se pri izračunu utežene

stope neodgovora jedinica. U nekim slučajevima koristi se i vrijednost koja reflektira važnost izvještajne jedinice kao što je broj zaposlenih.

Stopa neodgovora na određenu varijablu

Ovaj pokazatelj nije primjenjiv za SPPI iz razloga što su izvještajne jedinice prisiljene dati obje ključne varijable: promet od djelatnosti za prethodnu godinu (prikuplja se jedanput godišnje) i cijene odabranih usluga (prikupljaju se tromjesečno). U suprotnome, jedinica zbog tehničkih postavki ne može uspješno poslati internetski obrazac. Nedostatak cijene može se javiti, ne iz razloga neodgovora, nego iz činjenice da je izvještajna jedinica prestala obavljati uslugu (privremeno ili trajno) i u toj situaciji izvještajna jedinica odabire odgovarajući razlog nedostatka cijene.

2.2.5 Stopa neodgovora jedinice

Neutežena stopa neodgovora:

Područje obuhvata	Vrijednost obuhvata	1. tromj.	2. tromj.	3. tromj.	4. tromj.	Prosječno
Hrvatska	Hrvatska	17,54%	17,54%	17,54%	17,54%	17,54%

2.2.6 Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.7 Pogreške obrade

Prikupljeni podaci prolaze kroz niz procesa prije nego što se izračunaju krajnji rezultati: kodiranje, povezivanje, uređivanje, utežavanje itd. Većina toga obavlja se automatski unutar IT aplikacije. Trenutačno nije moguće izračunati pogreške obrade jer unutar aplikacije ne postoje ti izračuni.

2.2.8 Stopa imputacije

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.9 Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.10 Stopa učinkovitosti – LRK

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

2.2.11 Pogreška izbora modela

Cijeli proces izračuna procjena definiran je i ugrađen u aplikaciju. Proces koji je jedanput ugrađen u aplikaciju ne mijenja se osim u slučajevima ako je u izradi procesa došlo do propusta, pa je potrebna revizija i dorada.

2.3. Revizija podataka

2.3.1 Politika revizije podataka

Na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr korisnici statističkih podataka obaviješteni su o revizijama (preliminarni podaci, konačni podaci) ako ih ima.

2.2.12 Praksa revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zato nema revizija podataka.

2.2.13 Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Desezoniranje za SPPI nije predviđeno prema regulativama kratkoročnih poslovnih statistika. Stoga se ne primjenjuje na ova istraživanja.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

Rezultati se objavljuju u roku od 90 dana nakon referentnog razdoblja. Indeksi se redovito računaju i šalju u Eurostat na tromjesečnoj bazi.

3.1.1 Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3.1.2 Pravodobnost konačnih rezultata

Pravodobnost konačnih rezultata je T + 90 dana

3.2. Vremenska određenost

Nema vremenskog odmaka između datuma kada se podaci šalju u Eurostat i vremena kada bi trebali biti dostavljeni, tj. podaci se šalju u zadanim rokovima.

3.2.1 Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Vremenska određenost je 0

4. Dostupnost i jasnoća

Raspoloživi setovi SPPI indeksa s metodološkim objašnjenjima objavljuju se na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr u dijelu Statistika u nizu. Način diseminacije objavljen je u Kalendaru objavljivanja statističkih podataka i Programu publiciranja Državnog zavoda za statistiku.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Podaci se redovito objavljuju na internetskim stranicama Državnog zavoda za statistiku www.dzs.hr u dijelu Statistika u nizu.

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci (Ijetopis i slično)

Podaci se ne objavljuju u drugim publikacijama.

4.3. On-line baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. Popis poljoprivrede u PC Axisu)

Nije primjenjivo.

4.4. Dostupnost mikropodataka

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe.

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Metodologija SPPI istraživanja bazira se ponajprije na dokumentu Eurostat – OECD Methodological Guide for Developing Producer Price Indices for Services (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-04-14-661>).

Postoje i interni metodološki dokumenti u kojima je detaljno opisan postupak provođenja istraživanja, kontrole, procesiranje i izračuni.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Nije primjenjivo.

5.2. Usporedivost u tijeku vremena

Većina raspoloživih serija za SPPI indekse usporediva je od 2010., a nekoliko njih od 2006.

5.1.1 Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija jest 36.

5.1.2 Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Nema prekida u vremenskim serijama.

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Pokazatelj se za ovo istraživanje ne izračunava.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Trošak se prikazuje u radnim satima zaposlenika Državnog zavoda za statistiku provedenima na provođenju SPPI istraživanja i iznosi otprilike 2 500 sati godišnje. To uključuje rad 8 zaposlenika na 21 istraživanju.

7.2. Opterećenje

Opterećenje izvještajnih jedinica moguće je pratiti samo za istraživanja koja se prikupljaju putem internetskog sučelja.

Izveštajne jedinice daju informaciju o vremenu koje su provele na ispunjavanju internetskog obrasca, i to samo u prvom tromjesečju.

Najčešće vrijeme utrošeno na ispunjavanju SPPI obrazaca jest 30 minuta.